

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

ŠTERNBERK (OKR. OLOMOUČ)

Areál hradu – předhradí, parc. č. 97, 98. Středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Lokalizace: souřadnice S-JTSK: Y = 541983,58; X = 1106478,5

V listopadu a prosinci 2013 probíhal záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci kanalizace a vodovodu na předhradí (1. nádvoří) státního hradu Šternberk. Výkop pro kanalizaci o šířce 1,8 – 2 m vedl kolem objektu bývalé sýpky, při jejím severozápadním nároží se napojoval na stávající odpadní systém a pokračoval jižním směrem k bráně. Z východního křídla předhradí se přes parc. č. 98 napojoval výkop pro vodovodní přípojku široký 1,5 m.

Skalní podloží tvořené kulmskými břidlicemi vystupovalo z úrovně kolem 0,90 m místy téměř až na povrch. Pokud nebyl výkop veden skálou, tvořily hlinitou složku novodobé dorovnávkou terénu, případně pozůstatky jam na hašení vápna. Pouze na parc. č. 98 ve vodovodní přípojce byla zjištěna odlišná situace. Skalní podloží, zachycené v hloubce 0,56 – 0,88 m, zde klesalo k západu a k jihu. Přímou na něm se dochovalo 0,02 – 0,18 m silné souvrství spáleniště (vrstvy uhlíků a mazanícové destrukce) s keramikou z 2. poloviny 13. století. Požárovou planýrku překrývalo v hloubce 0,4 – 0,5 m valounové dláždění ze závěru 16. století (nález keramiky a malého groše Rudolfa II. z roku 1590) převrstvené dorovnávkou z průběhu 1. poloviny 17. století a recentními úpravami terénu. Kromě těchto situací bylo zjištěno, že pod současným povrchem je dochován objekt barokní ledárny (narušená cihlová a kamenná zdíva), zachycený na historických plánech hradu. Archeologický výzkum tak přinesl první hmotné doklady z období počátků hradu, který je v písemných pramenech poprvé zmiňován k roku 1269. Zjištění je mimořádné i tím, že díky rozsáhlým přestavbám je jen omezená možnost dochování původních situací jak v areálu hradního jádra, tak i na předhradí, jehož původní situování ani rozsah není znám.

Hana Dehnerová, Václav Tomka

Literatura

Richterová, H., Vítek, T. 2006: Šternberk na Moravě. Jižní část předhradí. Rkp. stavebně historického průzkumu, č. 7663. Uloženo: Archiv oddělení výzkumů, průzkumů a dokumentace, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci.

Resumé

Šternberk (Bez. Olomouc), Burg Šternberk – Vörsburg, Parz. Nr. 97, 98. Mittelalter, Neuzeit. Burg. Rettungsgrabung.

TEČOVICE (OKR. ZLÍN)

Kostel sv. Jakuba Většího. Středověk. Kostel. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum probíhal při výkopových pracích v bezprostřední blízkosti obvodových zdí kostela sv. Jakuba Většího v Tečovicích. Byly odkryty základy stavby a jednotlivé architektonické prvky zasahující pod úroveň stávajícího terénu. Archeologický a stavebně historický průzkum znovu potvrdil středověké stáří stavby. Dokládá to jednak použité zdivo, sestávající z poměrně velkých bloků kamene, a také kamenické značky, umístěné na některých ze stavebních prvků v nárožích kostela. Při prohlídce výhozů a výkopů byly vyzvednuty také druhotně přemístěné architektonické články, které byly převezeny k deponování do Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Jedná se tak již o druhý archeologický výzkum realizovaný v prostoru místního kostela. Předchozí výzkum probíhal v roce 1993 a také tenkrát bylo potvrzeno středověké stáří stavby s více stavebními fázemi.

Ivan Čížmář

Resumé

Tečovice (Bez. Zlín), Kirche St. Jakobus der Ältere. Mittelalter. Kirche. Rettungsgrabung.

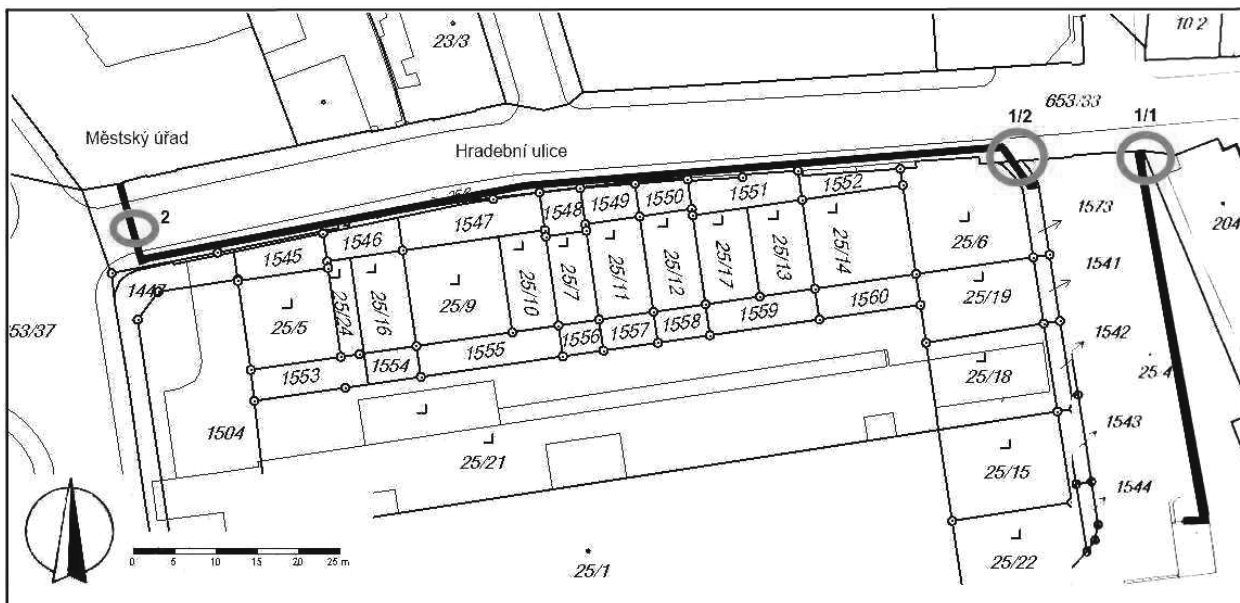
UHERSKÉ HRADIŠTĚ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Hradební; parc. č. 25/4, 653/33, 1573. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: 2 linie vymezené body S-JTSK:

1. (X=537590.25, Y=1181195.06), 2. (X=537581.81, Y=1181241.17) a 1. (X=537603.75, Y=1181198.62), 2. (X=537606.53, Y=1181194.39), 3. (X=537665.66, Y=1181198.23), 4. (X=537712.94, Y=1181207.56), 5. (X=537714.63, Y=1181197.67)

V souvislosti s akcí „Uherské Hradiště – náhradní zdroj energie NN“ došlo ve dvou etapách, v březnu až dubnu a v srpnu až září 2013 k archeologickému dohledu na otevřené trase výkopu. Ten začínal v chodníku u severozápadního rohu bývalé Měšťanské besedy (dnes budova základní školy) a směřoval 49 m na jih až jihovýchod k nástavbě náhradního zdroje energie NN. V druhé etapě pokračoval výkop v chodníku na severovýchod parkoviště Klubu kultury a směřoval 121 m západním až jihozápadním směrem podél, tj. jižně, ulice Hradební. Před náměstím Komenského vozovku a přilehlý chodník v ulici Hradební přetnul kolmo směrem k severu a zamířil na jihozápadní nároží Městského úřadu (obr. 105). Šíře výkopu dosahovala 0,6 – 0,7 m, hloubka činila 0,8 m – 1,4 m (Menoušková 20113a, 2013b). Nadmořská výška se pohybovala kolem 179 m. Výkop probíhal ve své převážné většině v těsném vnějším sousedství středověké hradby, v prostoru vymezeném středověkou hradební li-

Obr. 105. Uherské Hradiště, Hradební ulice. Náhradní zdroj energie. Situační plán výkopů v historickém jádru města, březen – duben a srpen – září 2013. 1/1 a 1/2: cihlové zdivo novověkého stáří zachycené v obou etapách výzkumu. 2: místo zachycení středověké pískovcové hradby doplňované v novověku cihlami.

Abb. 105. Uherské Hradiště, Hradební-Straße. Ersatzenergiequelle. Situationsplan der Grabungen im historischen Stadtkern, März – April und August – September 2013. 1/1 und 1/2: das Ziegelmauerwerk aus der Neuzeit wurde in beiden Etappen des Forschungsprozesses festgehalten. 2: Platz, wo die Reste der mittelalterlichen Sandsteinstadtmauer entdeckt wurden, die in der Neuzeit mit den Ziegeln ergänzt wurden.

nií na severu a barokním bastionem sv. Františka na jihu (Gardavský 1978).

V rámci obou etap výkopových prací bylo u rohu někdejší budovy Měšťanské besedy a v chodníku při severovýchodní straně parkoviště zachyceno cihlové maltou spojované novověké zdivo, a to na GPS souřadnicích 49°07'129"N, 17°45'598"E (cihlové zdivo patrně s kamenným základem) a 49°98'820"N, 17°40'050" E (opět cihlové zdivo). Oba nálezy byly zachyceny od hloubky přibližně 0,3 m až na dno výkopu. Jejich skutečnou mocnost neznáme, horní partie byly recentními zásahy odebrány, základové části se nepodařilo zachytit. V blízkosti obou nálezů cihlového zdiva se ve výkopech objevovaly vrstvy cihlových zlomků. Situace neprovázal žádný datující materiál. Lze je však s největší pravděpodobností vztáhnout až ke stavebním aktivitám ze druhé poloviny 19. století. Nález cihlového zdiva s možným kamenným základem patrně souvisí se zděným sloupem vstupu do zahrady, který je v bezprostředním sousedství Měšťanské besedy zachycen na dobové pohlednici datované před rok 1905. Pohlednice pochází z historického fondu Slovákckého muzea. Druhý nález zdiva novověkého stáří je pak hypoteticky možné ztotožnit buď s předpokládaným druhým sloupem vstupu do zahrady, nebo již se stavbou pivovaru, který na vjezd do zahrady při uliční čáře ulice Hradební navazoval. Pivovar, postavený v letech 1879 –

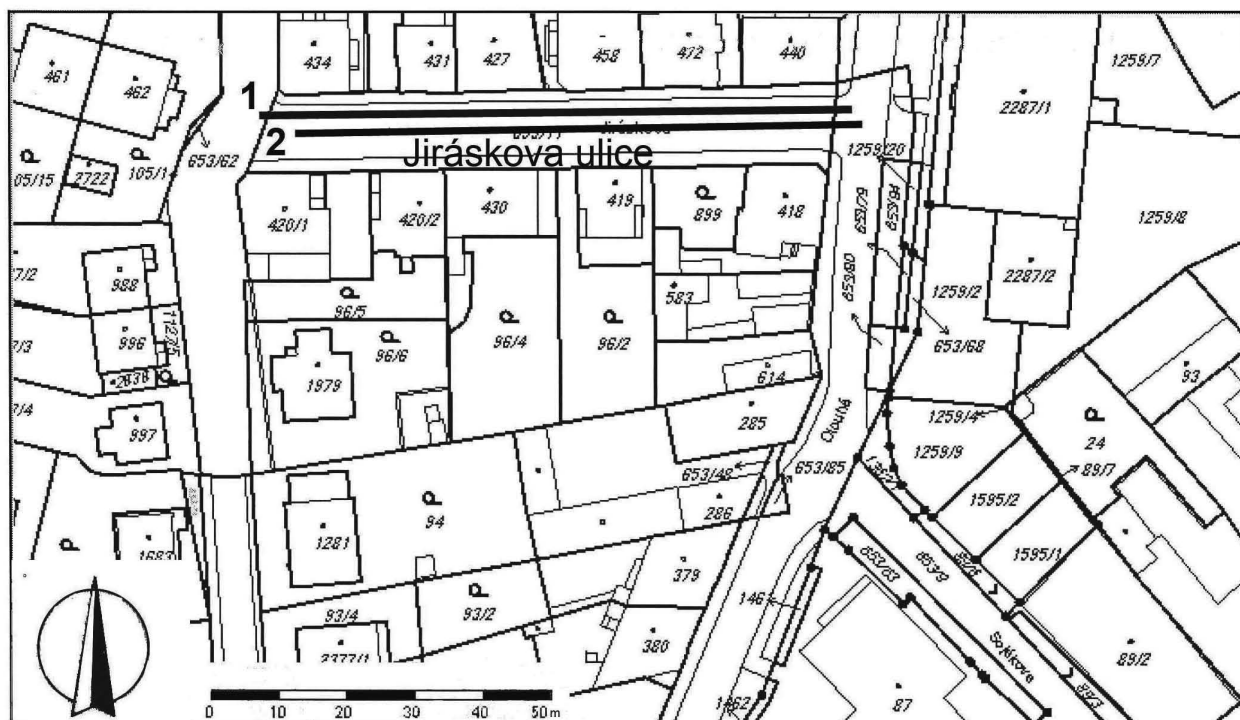
1887 a stávající v místě dnešního parkoviště Klubu kultury, byl zbořen v roce 1982.

Dále byla v rámci liniového výkopu v chodníku ulice Hradební zjištěna druhotně vzniklá, nehomogenní záspová vrstva s četnými novověkými střepy (17. – 19. století) a okrajově zachycen průběh středověkého pískovcového hradebního tělesa doplňovaného cihlami (přibližně uprostřed výkopu na ulici Hradební, na GPS souřadnicích 49°06'758"N a 17°46'058" E, v hloubce od 0,6 m).

Ulice Jiráskova, Na Baště; parc. č. 653/11; 653/10. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Lokalizace: dvě linie vymezené body S-JTSK: výkop vodovodu 1. (X=537946.00, Y=1180847.00), 2. (X=538033.00, Y=1180848.00); výkop kanalizace 1. (X=537945.00, Y=1180848.00), 2. (X=538028.00, Y=1180850.00)

V souvislosti s rekonstrukcí vodovodu a opravou kanalizace došlo v březnu až dubnu 2013 k archeologickému dohledu na ulici Jiráskova na trase výkopů na severozápadě intravilánu města, vně středověkého opevnění, ale ještě v rámci plochy vymezené barokními hradbami. Jednalo se o dokončení rozsáhlejší opravy započaté již v předchozím roce (Menoušková 2012). Oblast nebyla dotčena středověkou zástavbou. Na anonymní vedutě

Obr. 106. Uherské Hradiště, ulice Jiráskova, Na Baště. Rekonstrukce vodovodu a oprava kanalizace (stoka AV-6b), březen – duben 2013. Poloha liniových výkopů – 1: vodovod, 2: kanalizace.

Abb. 106. Uherské Hradiště, Jiráskova-Straße, Na Baště-Straße. Rekonstruktion der Wasserleitung und Reparatur der Kanalisation (Kanäle AV-6b), März – April 2013. Position der Liniengraben – 1: Wasserleitung, 2: Kanalisation.

města z roku 1670 odpovídá tomuto úseku část s dvojitým vodním příkopem (srovnej Gardavský 1978), nadmořská výška se pohybovala mezi 178,28 – 178,87 m.

Výkop nového vodovodu začínal v křižovatce s ulicí Dlouhou, vedl po celé délce ulice Jiráskova a končil v křižovatce s ulicí Na Baště (obr. 106). Dosahoval maximální šíře 1,2 m a hloubky 2,0 m. Délka činila 87,2 m. V těsném, jižním, sousedství nově hloubené rýhy vodovodu vedla trasa opravované kanalizace. Celková délka tohoto úseku činila 82,4 m. Výkop dosahoval maximální šíře 2,2 m a hloubky 3,15 m. V rámci obou výkopů byla zaznamenána nevelká, nicméně homogenní cihlová vrstva (GPS souřadnice 49°07'129" N a 17°45'598" E) v hloubce 0,4 – 0,5 m, bez datujících nálezů, vzhledem ke stratigrafické pozici však novověkého stáří. Úroveň siltového podloží stoupala směrem na západ. Z výkopu před parc. č. 427 byla získána nepočtená kolekce keramických střepů datovaných do 16./17. – 18. století.

Dana Menoušková

Literatura

Gardavský, Z. 1978: Uherské Hradiště. Předpokládaný vývoj území a opevnění historického jádra. Brno. Rkp. stavebně historického průzkumu. Uloženo: ar-

chiv archeologického oddělení Slovákého muzea v Uherském Hradišti.

Menoušková, D. 2012: Uherské Hradiště – ul. Dlouhá, Jiráskova, Na Baště, Žerotínova – oprava kanalizace (stoka AV-6a, AV-6b, AV-6c), rekonstrukce vodovodu. Rkp. nálezové zprávy č. 808/12. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slovákého muzea v Uherském Hradišti.

Menoušková, D. 2013a: Uherské Hradiště – Hradební ulice, náhradní zdroj NN. Rkp. nálezové zprávy č. 809/13. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slovákého muzea v Uherském Hradišti.

Menoušková, D. 2013b: Uherské Hradiště – Hradební ulice, náhradní zdroj NN u Klubu kultury 2. etapa. Rkp. nálezové zprávy č. 817/13. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slovákého muzea v Uherském Hradišti.

Resumé

Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště), Hradební-Straße, Parz. Nr. 25/4, 653/33, 1573. Mittelalterzeit, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště), Jiráskova-Straße, Na Baště-Straße, Parz. Nr. 653/14, 653/10. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.